

Bygdarstevna í Hvalba

Siðsta vikuskiftið var bygdarstevna í Hvalba. Í góðveðrinum var mangt á skránni. Leygardagin 1. maj var fólkafundur og fitt av fólkum komið saman. Maud Næs flutti

bar røðu og kirkjukórið Ljómur úr Vági sang, eins og annar tónleikur var at hoyra og yrkingar vóru lisnar upp.

Ítróttur var eisini á skránni og mong, serliga tey yngru,

stuttleikaðu seg við at royna seg á ravnmarstarvinum - sonevnd rodeo-riding.

Inni í Roynhøllini var skipað fyrri ymskum. Har fekkst kaffi og kókur og eisini var høvi at

stytta sær stundir við tombola og líknandi. Á kvøldi leikti vestmannabólkurin Moonshots til dans.

Hvalba er vøkur bygd og eisini nógv avbygdafólk høvdu

leitað sær til Hvalbiar á stevnu í góðveðrinum. Vit prenta røðuna, ið Maud Næs helt leygardagin 1. maj á fólkafundinum í Hvalba.

Myndir: John Johannessen, Dagfinn Olsen, Áki Bertholdsen
Lagt til rættis: John Johannessen og Dagfinn Olsen

Fólkafundur í Hvalba 1. mai

Góðan dag kærur stevnu-fólk og hjartaliga vælkom-in á fólkafund í Hvalba í dag.

Fyrst vil eg takka Royn fyrri ta æru, sum eg haldi tað er, at vera biðin um, at halda røðu her í Hvalba í dag á fyrsta fólkafundi í Hvalba sum eg veit um.

Ein fólkafundur, hvat er nú tað? kann ein spyrja?

Fólkafundur vóru á fyrsta sinni hildnir um siðsta aldamót íbirtir av føroyingafelagnum. Tað sum hendi á fundinum var, at fólk savnaðust saman úti - um tey mál, tey hildu vóru mest átrokandi at taka støðu til tá í tíðini.

Hvor var íbirtingin til hesar fólkafundir, fólkafundirnar, ið vóru so mangir av siðst í 1890-unum? Spyrjast kann eisini, hvørju mál vóru umrødd á hesum fundum?

Hugburðurin, ið lá fremstur á hesum fundum, vóru kenslurnar fyrri at skapa framburð í samfelagnum og víðurkenna tað, ið føroyskt var og fremja tað í orði og verki. Undangongumenn til nýggja hugburðin vóru føroyskir studantar í útlegd í Danmark. Til fyrstu veitsluna í Keypmannahavn í 1876, har føroysku studentarnir savnaðust sum føroyingar,

hevði Friðrikur Petersen, ið seinri var prestur í Hvalba frá 1885 til 1900, yrkt tveir sangir, ein um móðurmálið og ein um fosturlandið. Hesi evnir vóru tey, savnast varð um, og sum fóru til, at Føroyingafelag varð stovnað í Keypmannahavn á heysti 1881.

Orsøkin til, at nevnt verður søguliga baksýnið, sum t.d. studentaveitslurnar millum føroyingar niðri í Keypmannahavn, føroyski skaldskapurin, ið spurdist burturur hesum veitslum og siðani Føroyingafelagið niðri, ið var ein beinleiðis avleiðing av nýggja hugburðinum og kensluni, at Føroya fólk vóru »føroyingar«, orsøkin til at hetta verður nevnt er, tí tað eru menniskju, kveikt við hesum neista, ið skipaðu fyrri tiltikna jólafundinum í 1888 í Havn, har hugtakið og felagsnevningar »føroyingar«, ið var staðfest 12 ár frammanundan millum føroysk ungdomin í útlegd, varð staðfestur og gróðursettur í føroyska mold. Jólafundurin 1888 fór til at Føroyingafelag varð stovnað 27. jan 1889 í Føroyum. Føroyingafelagið hevði tvey høvuðsmál á skránni. Fyrri tað fyrsta: At fáa føroya mál

til æru, og tað næsta var at fáa føroyingar at halda saman og ganga fram í øllum lutum, so teir gjørdust sjálvbjargnir.

Vit siggja í Føroyingatiðni frá 1894, at innbjóðað er til fólkafund í Sandarhaga annan hvítusunnudag. Undangongumenn til fólkafundin vóru føroyingafelagslimirnir Jóhan Heindrikkur Pállson og Mads A. Winther. Í Føroyingatiðni 7. juni 1894 verður sagt frá fólkafundinum á Sandi, sum er tann fyrsti av sínum slag. Áhugavert man tí verða fyrri okkum øll at hoyra um hvat fyrigekk har, so her kemur ein stuttur samandrættur:

Fundurin byrjaði við at Mads A. Winther bað fólk vera vælkommið og greiddi frá, at fólkamotið var til tess at birta hugin hjá føroyingum til fólkaligan framburð. Aftaná helt sandoyarprestur gudstænastu, sálmar vóru sungnir og prædika hildin. Siðani fingi fólk sær at eta. Tá hetta var liðugt, tók Jóhan Heindrikur Pállson úr Skopun orðið, og las upp rimu, yrkta til fólkafundin. Siðani helt hann røðu, sum serliga snúi seg um móðurmálið, sum hann segði mátti koma til sín rætt. Aðrar røður vóru

Maud Næs helt røðu á fólkafundinum í Hvalba 1. mai

Hvalbiardreingir úr Royn í skráðgongu

hildnar og føroyskar vísur sungnar ímillum. Rasmus Effersøe tók síðan orðið, fegnaðist um gudstænastuna og vónaði, at hon vildi elva til eitt nýtt kristiligt liv, líka langt frá skínelligheit, sum frá vana- og helsudagkristindómi. Hann endar røðuna við at taka soleiðis til: »Nú sam-

ferðslan við útlondini verður stórri og stóri, ræður tað um, at føroyingar halda saman, virða seg sjálfvan og virða fedrarnar og teirra livimáta fram fyrri utlendskan sið, sum kann fáa kropp og sál at vikna. Tað ræður um at æra fedrarnar og fylgja teirra eftirðomi, við at søkja allan gagnligan framburð. Annars verða føroyingar áðrenn langt um liður, kúgaðir, so at eftirkomarnir ikki kunna æra okkum og liva væl og leingi í landinum«. Hann meinti eisini, at fólkafundurildu føra til stórri sameining millum

føroyingar, og hjálpa til at rudda út gamalt nit millum bygdir.

Jóannes Patursson tók eisini orðið á hesum fundi og vísti á, hvussu føroyingar í fornum tíðum væl stóðu javnstøðis við onnur fólkasløg í øllum brøgdum, bæði á sjógvi og landi.

Fyrsti fólkafundurin á Sandoyinni í 1894 endaði við at formaðurin í føroyingafelagnum takkaði undangongumonnunum fyrri at hava fingið fundin í lag, og stigtakarnir takkaðu øllum, ið vóru komnir. Bláðið Føringatiðni